

11. Streszczenie w j. polskim i j. angielskim

Tytuł dysertacji: „Architektura regionalna na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej”

Autor: mgr inż. arch. Agnieszka Nowicka

Promotor: prof. dr hab. inż. Arch. Elżbieta Trocka-Leszczyńska

Słowa kluczowe: architektura regionalna, architektura krajobrazu, chałupy wiejskie, budownictwo drewniane, budownictwo murowane, kamień wapienny, Jura Krakowsko-Częstochowska

Streszczenie

Architektura tradycyjna jest obecnie w zaniku. Jej miejsce zajmują realizacje współczesne, które często nie odnoszą się do regionu – powstają w nowych technologiach budowlanych i mają inne formy oraz detale.

Przedmiotem dysertacji jest architektura regionalna występująca na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej. W pracy omówione zostały: układy wsi i zagród, tradycyjne wiejskie zabudowania mieszkalne i współczesne realizacje nawiązujące. W trakcie badań zinwentaryzowano 25 wsi, w których wykonano zdjęcia lotnicze dronem, z pozycji człowieka i inwentaryzacje szczegółowe 4 domów.

Rozprawa doktorska składa się z dwóch części: tekstu właściwego i katalogu. W tekście omówione zostały następujące zagadnienia: przedmiot, zakres i czas badań, przedstawiona została teza pracy, następnie omówiono stan badań dotyczący zarówno architektury regionalnej w ujęciu ogólnym, jak i tej skupiającej się na badanym terenie. Określono cele i metody badań. Opisane zostały układy przestrzenne wsi i zagród, typy budynków regionalnych występujące na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, ich konstrukcja, rodzaje dachów, detale i materiały budowlane wraz ze sposobem ich pozyskiwania. W końcu opisane zostały konkursy architektoniczne i współczesne realizacje. Na końcu pracy określone zostały wytyczne ruralistyczne i architektoniczne dla badanego obszaru, które mają na celu zachowanie charakteru regionalnego wsi i ochronę istniejących budynków regionalnych.

W katalogu przedstawiono obszerny materiał kartograficzny i fotograficzny z wykonanych inwentaryzacji wraz z tabelami zestawczymi zawierającymi dane dotyczące budynków regionalnych z 25 wsi.

W pracy wykazano, że architektura mieszkalna wsi podlega nieustannym zmianom, wynikającym z konieczności dostosowania jej do zmieniających się potrzeb użytkowników. Z czasem zanikają tradycyjne elementy architektury regionalnej, jednak możliwa jest, a nawet konieczna, ich pielęgnacja i kontynuacja w nowych realizacjach. Jest to ważne ze względu na zachowanie tożsamości regionalnej i identyfikacji mieszkańców.

Thesis title: „Regional architecture in the Kraków-Częstochowa Jura”

Author: mgr inż. arch. Agnieszka Nowicka

Promoter: prof. dr hab. inż. Arch. Elżbieta Trocka-Leszczyńska

Keywords: regional architecture, landscape architecture, rural houses, wooden construction, stone construction, limestone, Kraków-Częstochowa Jura

Abstract

Traditional architecture is now in decline. Its place is taken by contemporary buildings, which often do not refer to the region - they are created using new construction technologies and have different forms and details.

The subject of the dissertation is the regional architecture found in the Kraków-Częstochowa Jura. The work discusses: layouts of villages and homesteads, traditional rural homes and contemporary realizations. During the research, 25 villages were inventoried, in which photos were taken with a drone and from the human position. Also detailed inventory of 4 houses were presented.

The doctoral dissertation consists of two parts: the proper text and the catalog. The following issues are discussed in the text: the subject, scope and time of the research, the thesis, the state of research concerning both regional architecture in general and that focusing on the studied area. The goals and methods of the research were defined. The spatial layouts of villages and homesteads, types of regional buildings occurring in the Kraków-Częstochowa Jura, their layouts, structure, types of roofs, details and building materials, along with the method of obtaining them were described. Finally, architectural competitions and contemporary projects were described. At the end of the work, rural and architectural guidelines for the studied area were defined, which are aimed at preserving the regional character of the village and protection of the existing regional buildings.

The catalog presents extensive cartographic and photographic material from the inventories made, along with summary tables containing data on regional buildings from 25 villages.

The study shows that the residential architecture of villages is constantly changing, resulting from the need to adapt it to the changing needs of users. With time, traditional elements of regional architecture disappear, but it is possible, and even necessary, to nurture and continue them in new projects. This is important for maintaining regional identity and identifying residents.